

Povratništvo v Sloveniji*

Katja Vodopivec**

1. Problematika

Že ves čas po osvoboditvi ugotavljamo, da so deleži povratnikov v Sloveniji skoraj še enkrat višji kot v drugih republikah (Peršak, Gujt). Iz različnih raziskovalnih virov povzemamo tele primerjave:

Deleži povratnikov v ‰ od vseh obsojenih

Leto ali obdobje	SRS	Druge republike ali SFRJ	Vir
1953	7,8	4,5 (SFRJ)	1
1953—1960	22,2	13,1 (SFRJ)	2
1974—1976	29,4	13,6 (druge rep.)	3
1978	30,7	16,2 (SFRJ)	4

Povprečni deleži povratnikov po vrstah kaznivih dejanj so bili npr. v obdobju 1974—1976 v primerjavi z deleži za druge republike tile³:

Deleži povratnikov po vrstah kaznivih dejanj v obdobju 1974—1976

Kazniva dejanja zoper:	Slovenija	Druge republike
življenje in telo	34,4 ‰	12,1 ‰
čast in dobro ime	21,6 ‰	6,8 ‰
premoženje	39,6 ‰	24,5 ‰
druga	23,1 ‰	11,1 ‰
SKUPAJ	29,4 ‰	13,6 ‰

Poleg tega, da je v Sloveniji toliko več evidentiranih povratnikov kot v drugih republikah, lahko ugotovimo tudi, da so najmanjše relativne

* Sestavek je povzetek raziskave »Povratništvo v Sloveniji«, ki sta jo financirala Raziskovalna skupnost Slovenije in Republiški sekretariat za pravosodje, upravo in proračun SR Slovenije. Raziskavo so izdelali slušatelji III. stopnje iz kazenskopravnih predmetov, in sicer: Olga Beranič, Jože Brumen, Aldo Carli, Tomo Čas, Zlatan Dežman, Franc Dušej, Rok Gerlovič, Emilija Gujt, Breda Kovač, Boris Mileta, Ivan Peršak, Vladka Petrič-Filipov, Primož Safar. Vodja raziskave in redakcija: Katja Vodopivec.

** Katja Vodopivec, redna profesorica za kriminologijo, Pravna fakulteta, Ljubljana.

¹ Vodopivec, K. (1957), str. 166.

² Bayer, M., Uderman, B. (1962), str. 165.

³ Hribar, Guštin, Kalan (1979), str. 17.

⁴ Vrhovno sodišče SR Slovenije (1979), str. 55.

razlike pri kaznivih dejanjih zoper premoženje in na splošno, da se deleži evidentiranih povratnikov časovno večajo tako v Sloveniji kot tudi v drugih republikah.

Vprašanje je torej, zakaj je v Sloveniji še enkrat več povratnikov kot v drugih republikah. Možni hipotetični odgovori na to vprašanje so:

— organizacija evidentiranja povratništva je v Sloveniji drugačna kot v drugih republikah;

— raziskanost kaznivih dejanj je v Sloveniji boljše kot v drugih republikah;

— izrečene zaporne kazni so v drugih republikah daljše kot v Sloveniji in s tem same po sebi zmanjšujejo možnosti za povratništvo;

— resocializacijska prizadevanja so v kazenskih zavodih v SR Sloveniji slabša kot v drugih republikah;

— v Sloveniji so na prostosti za bivše zapornike slabše zaposlitvene možnosti kot v drugih republikah;

— Slovenija je po deležu sezonsko zaposlenih delavcev med vsemi republikami na prvem mestu, sezonski delavci pa so bolj družbeno nestabilni in večinoma tudi mlajši;

— družbena slojevitost je v Sloveniji večja kot v drugih republikah;

— večja je urbaniziranost;

— večje je uživanje alkoholnih pijač.

Prvo od postavljenih hipotez smo preverjali z empirično raziskavo, druge z razčlembami drugih razpoložljivih virov.

2. Empirična raziskava in možnosti posploševanja

Namen empirične raziskave je bil preveriti hipotezo, da na različne deleže povratnikov v posameznih republikah vplivajo med drugim tudi različni načini ugotavljanja povratka. V ta namen smo se odločili pregledovati sodne spise in ugotoviti, kako je morebiten povratek naveden v sodnih in tožilskih spisih ter ali spis vsebuje izpisek iz kazenske evidence ali ne. Namen je bil v Sloveniji in v drugih republikah pregledati ca. 2000 sodnih spisov ter v poseben vprašalnik izpisovati ugotovitve.

Pri izvajanju tega načrta pa smo bili zelo ovirani. Raziskavo smo delali leta 1980, t. j. v letu, ko so začele veljati nekatere stabilizacijske omejitve. Tako smo v Sloveniji uspeli pregledati le 659 sodnih spisov iz bivših občinskih sodišč in 100 spisov iz bivših okrožnih sodišč, v republiki Hrvaški le 99 spisov iz občinskih sodišč v Sisku

in Petrinji ter 25 spisov iz okrožnega sodišča v Sisku, v republiki Srbiji pa 100 spisov iz štirih občinskih sodišč v Beogradu in 25 spisov iz okrožnega sodišča v Beogradu. Skupaj smo pregledali torej 908 kazenskih spisov za osebe, ki so bile leta 1978 pravnomočno obsojene. V Sloveniji smo pregledali spise kazenskih zadev iz občinskih sodišč v Celju, Kranju, Ljubljani in Mariboru ter iz bivših okrožnih sodišč v Ljubljani in Mariboru. Med drugim je bila ena od domnev tudi, da so različni sodniki različno skrbni pri iskanju podatkov o predkaznovanju. Glede na majhne možnosti, ki smo jih imeli za empirični del raziskave, smo se odločili, da bomo za vsakega od sodnikov pregledali približno 25 spisov, ki jih je pravnomočno rešil z obsodilno sodbo v letu 1978. Pri tem smo naleteli na težavo, da so se nekateri sodniki menjali med letom in smo morali nekatere sodnike zaradi premajhnega števila obsodilnih sodb v letu 1978 tudi izločiti.

Hipotezo o deležih povratnikov v posameznih republikah v SFRJ smo izvajali iz deležev, ki so ugotovljeni v uradnih sodnih statistikah (Statistični godišnjaci SFRJ, Statistični bilteni, izdaja Savezni zavod za statistiko). Navodilom za izpolnjevanje obrazcev, ki so vir za to statistiko, smo morali prilagoditi tudi način iskanja podatkov za našo raziskavo.

Ker je bil vzorec majhen, smo se odločili primerjati le izbrana kazniva dejanja. Odločili smo se za kazniva dejanja zoper življenje in telo, zoper čast in dobro ime, zoper premoženje in zoper varnost javnega prometa (Dušej). Obsojeni storilci vseh teh dejanj skupaj obsegajo po uradnih statističnih podatkih za leto 1977 v Sloveniji 82 %, v Hrvatski 80 %, v Srbiji pa 77 % vseh obsojenih oseb. Da bi bila primerjava čim bolj izenačena, smo izločili tudi nekatera redkejša kazniva dejanja, npr. umore in uboje.

Zato, ker je bil vzorec omejen na izbrano mestno populacijo zlasti v republikah Hrvatski in Srbiji, se nismo uspeli približati sestavi obsojenih oseb za izbrana dejanja v navedenih republikah. Primerjava obeh struktur je namreč taka:

Vzorec najbolj odstopa od strukture uradno objavljenih podatkov o obsojenih osebah v SR Srbiji, saj smo ga izvedli le v največjem jugoslovanskem mestu, t. j. v Beogradu, ki ima že vse značilnosti vele mesta s številnimi priseljenci in občasnimi obiskovalci. V takem mestu je izvršenih neprimerno več kaznivih dejanj zoper premoženje kot na podeželju, kjer zlasti v Srbiji zavzemajo pomembno mesto storilci (in tožilci)

Kaznivo dejanje zoper	Strukture obsojenih oseb v %					
	Slovenija		Hrvatska		Srbija	
	urad. stat.*	vzorec	urad. stat.*	vzorec	urad. stat.*	vzorec
— življenje in telo	13,2	12,0	24,2	20,0	25,4	7,0
— čast in dobro ime	5,0	3,0	15,0	15,0	29,9	9,0
— premoženje	39,3	50,0	33,3	19,0	26,7	62,0
— varnost prometa	42,5	35,0	27,5	46,0	18,0	22,0
SKUPAJ	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

kaznivih dejanj zoper čast in dobro ime in storilci kaznivih dejanj zoper življenje in telo. Tako lahko pričakujemo, da bo že glede na različno sestavo storilcev kaznivih dejanj delež povratnikov v srbskem vzorcu neprimerno večji, kot je v celotni SR Srbiji.

Iz kakšnih razlogov so zavzemali storilci kaznivih dejanj v prometu v izbranem vzorcu v Sisku in Petrinji tako pomembno mesto, ne vemo. Možno pa je seveda, da je v teh dveh mestih druge kriminalitete malo. Tudi v Sloveniji je bil pregled spisov lahko organiziran predvsem v večjih mestih. Tudi v tem primeru so storilci kaznivih dejanj zoper premoženje zastopani v sorazmerno prevelikem deležu.

Kaj vse to za razlago zbranih podatkov pomeni? To pomeni, da ne bomo mogli primerjati deležev povratnikov, ki bodo ugotovljeni z empirično raziskavo, z deleži povratnikov iz uradnih statističnih podatkov. Kljub temu pa bo možno primerjati način ugotavljanja povratka pred sodišči v posameznih republikah vsaj v tem smislu, ali je enoten ali različen in če je različen, kako se to lahko kaže v kazenski sodni statistiki. Pri tem lahko pričakujemo, da je način ugotavljanja povratka na splošno slabši od načinov, kakor jih bomo ugotovili z raziskavo, saj je verjetno upravičena domneva, da podeželska sodišča, ki z anketami niso bila zajeta, delajo v povprečju slabše od mestnih.

Glede na to, da z raziskavo nismo želeli ugotavljati dejanskega povratka med obsojenimi osebami, ker tega tudi ne bi mogli, temveč smo

* Statistični bilten br. 1173 za leto 1977, Savezni zavod za statistiko, Beograd.

želeli preverjati predvsem načine ugotavljanja povratka, domnevamo, da kljub enostranskemu in omejenemu vzorcu ugotovitve, ki izhajajo iz te raziskave, zadostujejo za verificiranje postavljene hipoteze. Ta je, da na podlagi uradno zbranih podatkov o povratništvu še ni mogoče sklepati, da so deleži povratnikov v Sloveniji bistveno (več kot še enkrat pri vseh vrstah kaznivih dejanj) višji kot v drugih republikah. K razlikam v številčnih ugotovitvah lahko prispevata različna organizacija in način poslovanja.

3. Ugotovitve empirične raziskave

Najprej smo ugotavljali, v koliko spisih so bila poročila o kaznovanju in v kolikšnem deležu sodb so sodniki navedli, ali je obsojeni bil povratnik ali ne (Filipov).

Poročila o kaznovanju so bila v sodnih spisih

Sodišča	Slovenija	Sisak, Petrinja	Beograd
občinska	91 %	37 %	74 %
okrožna	99 %	60 %	84 %
SKUPAJ	42 %	92,5 %	76 %
v sodbi I. stopnje je bil povratek oz. nepovratek omenjen	97 %	43 %	97,6 %

To pomeni, da so sodišča v sodbah navajala, ali je oseba povratnik ali ne, večkrat, kot so imela za to osnove v poročilih o kaznovanju (torej v nekaterih primerih zgolj na podlagi izpovedi obtožencev — glej npr. razliko v % za Beograd), in pa seveda, da so v tem pogledu med opazovanimi sodišči po republikah ogromne razlike. Vzroke za tako velike razlike smo iskali predvsem v organizaciji evidenčne službe po republikah. Ugotovili smo, da so poročila o kaznovanju sodiščem poslali (Filipov):

To pomeni, da vodijo kazenske registre v SR Sloveniji republiški sekretariat za notranje zadeve, v SR Hrvatski SUP rojstnega kraja, v SR Srbiji SUP stalnega bivališča. Sodelavec pri raziskavi Mileta upravičeno razmišlja: »Praktič-

Poročila o kaznovanju so poslali:

	Slovenija	Sisak, Petrinja	Beograd
Republiški sekretariat za notranje zadeve SUP rojstnega kraja SUP stalnega prebivališča Število poslanih poročil	95 % 609	71 % 52	86 % 95

(Navedli smo le vir najbolj pogosto poslanih poročil.)

no imata Hrvatska in Srbija toliko evidenc, kot je SUP (možno je sicer nekaj manj, ker ima lahko več SUP skupno evidenco). Vprašanje je, ali ni težko ugotavljati število povratnikov pri tako neenotni evidenci v Hrvatski in Srbiji... kako je s strokovnim osebjem in tehničnimi pripomočki za vodenje evidence pri posameznih SUP? Kaj pa v primeru, če poročilo o obsodbi ni poslano pravemu SUP?.. Ali se takšna poročila vrnejo sodišču, ki jih je poslalo, ali se pošljejo pravemu SUP, ali pa se sploh ne evidentira, da je nekdo že bil obsojen?«

To bi bil po našem mnenju torej prvi, najpomembnejši razlog za razlike tudi v deležih povratništva med republikami. Medtem ko izgleda, da je povratek v SR Sloveniji dovolj dosledno ugotovljen, čeprav so v tem pogledu tudi v Sloveniji razlike med sodišči in posameznimi sodniki (Beranič), je v drugih republikah slabo ugotovljen in zato tudi prenizko cenjen. Ugotovili smo tudi, da so bili deleži povratnikov, navedenih v sodbah 1. stopnje, bližje uradno statistično ugotovljenemu povratništvu kot deleži povratnikov navedenih v poročilih o kaznovanju. Iz tega smo sklepali, da prepisujejo sodniki (oz. večinoma sodni administrativni delavci) v statistične liste navedbe o povratku iz sodb in ne iz poročil o kaznovanju. To pa je torej v mnogih primerih (v drugih republikah) po navedbah samih obdolžencev.

Do podobnih ugotovitev so prišli tudi Dušan Cotič in sodelavci, ki so na izbranem vzorcu ugotovili, da so bili podatki iz kazenske evidence prejeti le v 50 % primerov, v 47 % primerov, se je sodišče oprlo zgolj na izjavo obdolženca, v 3 % primerov pa je bilo odločeno brez vsakih podatkov ali navedb o predkaznovanosti.⁵

⁵ Cotič, str. 287.

Drugi razlog za razlike v deležih povratnikov je treba iskati v sestavu kriminalitete po vrstah kaznivih dejanj po posameznih republikah. Z našo raziskavo smo ugotovili, da so bila poročila o kaznovanju v celotnem vzorcu prejeta za kazniva dejanja zoper:

- življenje in telo . . . . . v 73 %
- čast in dobro ime . . . . . v 32 %
- premoženje . . . . . v 93 %
- varnost v prometu . . . . . v 82 %

V Sloveniji je sorazmerno največ obsojenih oseb za kazniva dejanja zoper premoženje in zoper varnost v prometu, tj. za dejanja, pri katerih so deleži poročil o kaznovanju najvišji.

In tretjič smo ob drugi priložnosti ugotovili, da so sodišča v drugih republikah sprejela neprimerno več zasebnih tožb kot v Sloveniji. Tako npr. je bilo v letu 1978 vloženih v Sloveniji le 22,5 % zasebnih tožb, v drugih republikah pa 44,7 %⁶. Čeprav ne vemo, koliko oseb, proti katerim so bile vložene zasebne tožbe, je bilo tudi obsojenih, domnevamo lahko, da jih je bilo v drugih republikah tudi obsojenih znatno več kot v Sloveniji (zlasti za kazniva dejanja zoper življenje in telo ter zoper čast in dobro ime). Pri teh vrstah kaznivih dejanj pa sodišča izpiskov iz kazenske evidence večinoma ne zahtevajo.

»Ko torej strnemo vse dosedanje ugotovitve, lahko trdimo, da statistični podatki o številu povratnikov ne dajejo realne slike o tem problemu

Časovni indeksi povratnikov v SRS in drugih republikah⁷

Leto	Slovenija	Druge republike
1967	100	100
1968	102,2	100,6
1969	105,7	98,8
1970	106,5	109,4
1971	111,8	107,8
1972	125,1	111,4
1973	123,1	122,5
1974	132,5	146,3
1975	130,9	167,8
1976	143,3	169,3

⁶ Ocena v: Vodopivec (1981), str. 78.

⁷ Hribar, Guštin, Kalan, str. 19.

in da verjetno delež povratnikov med obsojenimi osebami v SR Sloveniji ni bistveno manjši, kot ga izkazujejo evidence, pač pa je v drugih republikah nedvomno večji» (Gerlovič). Ker so to v drugih republikah verjetno sami opazili, je mogoče ugotoviti za druge republike tudi hitrejšo izboljševanje evidenčne službe, zlasti po letu 1974. Podatki so namreč taki (glej preglednico: časovni indeksi):

4. Drugi možni vplivi na visok delež povratnikov v Sloveniji

Med drugimi možnimi hipotezami izločimo najprej tiste, ki poleg prve, ki smo jo preverjali z empirično raziskavo, lahko vplivajo na visoke deleže povratnikov v Sloveniji.

Raziskovanje kaznivih dejanj ima lahko za posledico nekoliko višji delež povratništva v Sloveniji. Sodelavec Čas je ugotovil za leta 1975 in 1976 tele povprečne deleže raziskanih kaznivih dejanj od vseh prijavljenih:

	Slovenija	Druge republike
delež raziskanih k. d.	67,1 %	65,0 %
delež pozneje raziskanih k. d.	46,3 %	43,8 %

Med storilci dodatnih deležev odkritih kaznivih dejanj v Sloveniji so lahko tudi povratniki, zlasti, ker se ti deleži nanašajo predvsem na kazniva dejanja zoper premoženje in zoper telo.

Večjega deleža sezonsko zaposlenih delavcev v Sloveniji in njihove nagnjenosti k izvrševanju kaznivih dejanj nismo mogli ugotavljati neposredno, pač pa zgolj posredno. V vzorec, ki je bil izbran za prej navedeno empirično raziskavo, so bili zajeti tile deleži neavtohtonih obsojenih oseb po prebivališču in narodnosti (Šafar):

	Slovenija	Sisak, Petrinja	Beograd
— neavtohtoni obsojenci po prebivališču	13 %	5 %	3 %
— neavtohtoni obsojenci po narodnosti	24 %	37 %	13 %

Oba podatka sta le približna indikatorja za postavljeno hipotezo. Med delavci iz drugih republik si je marsikdo s časom naknadno pridobil stalno bivališče v drugi republici in bi to dejstvo lahko pojasnjevalo razlike, ugotovljene v Sloveniji med deleži po prebivališču in narodnosti. Ne velja pa isto tudi za Sisak in Petrinjo, kjer je zelo verjetno naseljen večji delež Srbov, ki imajo v tem območju že dolgo časa svoje stalno prebivališče.

Pri vseh opazovanih obsojenih osebah pa ni bilo v sodbah podatkov o prejšnji kaznovanosti:

pri storilcih avtohtone narodnosti v 8,8 % primerov,

pri storilcih neavtohtonih narodnosti v 14,5 % primerov.

Razlike v predkaznovanosti med slovenskimi in neslovenskimi storilci kaznivih dejanj je po podatkih iz letnih poročil RSNZ SRS za leta 1974 do 1979 ugotavljal Pečar.⁸

Leta	Storilci (predkaznovani)	
	slovenski	neslovenski migranti
1974—1979	15,0 %	38,9 %

Pri tem pa žal ni navedel, po kakšnih virih RSNZ ugotavlja povratništvo za priseljene storilce. Vsekakor je verjetno, da kljub težjemu ugotavljanju povratništva med sezonskimi delavci ti obsojenci tudi zvišujejo delež povratništva na Slovenskem.

Alkoholizem in povratništvo. Znana je ugotovitev, da se deleži alkoholomanov višajo z večjo uporabo alkoholnih pijač po eni strani, po drugi strani pa alkoholizirano stanje samo po sebi olajšuje izvrševanje zlasti nekaterih kaznivih dejanj. Vendar »tako kot ni alkoholik nujno prestopnik, tako tudi priložnostno opiti že samo zaradi tega ne zaide s svojim vedenjem v kriminalnost, temveč obstaja le večja možnost, da zaradi ekscesivne opitosti stori kaznivo dejanje. Glede na to je mogoče hipotetično tudi domnevati, da je v republici, za katero je izkazana višja stopnja porabe alkoholnih pijač, izpolnjen tudi

⁸ Pečar, str. 114. Opozoriti je treba na to, da so deleži domnevnih povratnikov med prijetimi in obsojenimi storilci kaznivih dejanj različni in so pri obsojenih storilcih iz razumljivih razlogov višji.

eden izmed pogojev, ki vpliva na delež povratništva« (Dežman). Za preverjanje te hipoteze je bila izračunana povprečna poraba alkoholnih pijač v gostinstvu in trgovini na prebivalca posamezne republike v litrih čistega alkohola za leta 1971 do 1976. Ta je bila:

v Sloveniji 7,1 litra čistega alkohola na prebivalca,
v Hrvaški 6,1 litra čistega alkohola na prebivalca,
v Črni gori 4,9 litra čistega alkohola na prebivalca,
v Srbiji 3,7 litra čistega alkohola na prebivalca,
v Bosni in Hercegovini 3,2 litra čistega alkohola na prebivalca,
v Makedoniji 2,8 litra čistega alkohola na prebivalca.

(Poraba alkohola je računana na vse prebivalstvo in ne samo na prebivalstvo staro nad 15 let.)

Pri tem pa je seveda treba opozoriti na to, da ni bilo mogoče upoštevati porabe domačega žganja ipd. zlasti v kmečkih gospodinjstvih, kakor tudi ne izločiti porabe alkoholnih pijač, ki jih izpijejo ali kupijo tujci, ker teh podatkov ni na razpolago.

5. Razmere, ki verjetno niso vplivale na zviševanje deleža povratništva v Sloveniji

Delež daljših izrečenih nepogojnih zapornih kazni je sicer v drugih republikah in avtonomnih pokrajinah nekoliko višji kot v Sloveniji, vendar je ta delež v celoti zanemarljivo majhen in ne more vplivati na to, da so tudi deleži povratnikov v drugih republikah nižji zaradi prestajanja daljših zapornih kazni (Carli). Pač pa smo z našo empirično raziskavo ugotovili npr., da je bilo storilcem kaznivih dejanj zoper premoženje izrečenih v Sloveniji sorazmerno manj kazni od vzema prostosti kot v drugih republikah in več drugih kazenskih sankcij (denarne kazni, pogojna obsodba, sodni opomin — Brumen).

Zaradi izjemno nizkih deležev zaposlenega vzgojnega in drugega podobnega strokovnega osebja v vseh kazenskih zavodih v Jugoslaviji posebnih resocializacijskih prizadevanj skoraj ne more biti. Deleži takega strokovnega osebja na 100 zapornikov v Sloveniji niso nižji kot v SFRJ.

V Sloveniji za bivše zapornike verjetno niso slabše zaposlitvene možnosti kot v drugih repu-

blikah glede na to, da je delež brezposelnih v Sloveniji najnižji.

Družbena slojevitost v Sloveniji ni večja kot v drugih republikah (Kovač) kakor tudi ni Slovenija bolj **urbanizirana** kot so nekatere druge republike.

Možno bi bilo postaviti še domnevo, da so deleži povratnikov v Sloveniji višji zato, ker je to pač gospodarsko bolj razvita republika in je v razvitejših predelih drugih dežel pogosto več kriminalitete kot v manj razvitih predelih. Čeprav je taka hipoteza kot splošno veljavna nekoliko vprašljiva (če imamo v mislih različne dežele t. i. tretjega sveta), moramo domnevati tudi, da so v Sloveniji kot gospodarsko bolj razviti republiki vsaj doslej manjkali tisti spremljajoči pojavi, ki predvsem povzročajo kriminaliteto, kakor so zlasti večja brezposelnost, večja družbena slojevitost in večja urbaniziranost.

6. Sklepne ugotovitve

Na podlagi opravljene empirične raziskave ugotavljamo, da vpliva na visok delež povratnikov v SR Sloveniji v primerjavi z drugimi republikami zlasti različna organizacija evidentiranja oseb, ki so bile že obsojene. Medtem ko je služba evidentiranja v Sloveniji centralizirana pri republiškem sekretariatu za notranje zadeve, vodijo druge republike kazenske evidence ali v krajih bivanja ali v rojstnih krajih obsojenih oseb. S tem pa postaja po eni strani komunikacija med sodišči in vsemi temi kraji težja (obveščanje o kaznovanju in iskanje podatkov o kaznovanju) in manj zanesljiva. Poleg tega si verjetno neka-

tera zlasti nižja sodišča v drugih republikah prav zaradi teh (in morda tudi drugih) težav očitno manj prizadevajo dobiti izpiske iz kazenskih evidenc pred glavno obravnavo. To je torej glavni razlog za to, da izkazujejo uradni statistični podatki za Slovenijo še enkrat več povratnikov kot za druge republike.

To so razlogi birokratske narave. V Sloveniji pa so možni tudi tile vsebinski vplivi na morebitno večje deleže povratnikov: boljše raziskanost kaznivih dejanj, višji deleži sezonsko zaposlenih delavcev in večja poraba alkoholnih pijač. Deležev formalnih in vsebinskih vplivov na visoke deleže povratnikov v Sloveniji seveda nismo mogli specificirati in kvantificirati.

LITERATURA:

1. Bayer, M., Uderman, B.: Povratak kod punoljetnih osuđenih osoba u FNRJ i SRS. V: **Problemi povrata** (več piscev), Ljubljana, Inštitut za kriminologijo pri pravni fakulteti v Ljubljani, 1962.
2. Cotič, D., in drugi: Uslovna osuda, sodska opomena, oslobodenje od kazne, Beograd, Institut za kriminološka i sociološka istraživanja, 1975.
3. Hribar, S., Guštin, M., Kalan, Z.: **Problemi povratništva v SR Sloveniji**. Ljubljana, Pravna fakulteta — diplomatska naloga (tipkopis), 1979.
4. Pečar, J.: Migranti kot storilci in žrtve (kaznivih dejanj). **Teorija in praksa** 18, 1981, 1/S 111—125.
6. Vodopivec, K.: Struktura obsojenih oseb v FLRJ v Jugoslaviji in LR Sloveniji. V.: **Kriminologija v pravosodju** (več piscev), Ljubljana, Državni sekretariat za notranje zadeve LRS, 1957.
6. Vodopivec, K.: **Kriminologija za pravnike II.**, Pravna fakulteta, Ljubljana 1981.
7. Vrhovno sodišče SR Slovenije: Problemi kazenskega sodstva in kaznovalne politike v SR Sloveniji (obdobje 1975—1978), Ljubljana 1979.

UDC 343.235.1

Recidivism in Slovenia

Vodopivec dr. Katja, Professor of Criminology, Faculty of Law, Ljubljana

Ever since the Liberation, the number of recidivists in Slovenia has been nearly twice as much as in other federal republics. Empirical research has proved that this difference results chiefly from system of recording offenders which varies from one

republic to another. There have also been differences among republics as regards the consistency of the courts in searching out information about the offenders' previous convictions.